

Nowe role i specjalności pracowników bibliotek: broker informacji

Małgorzata Kowalska

Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii
UMK

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych

Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność

Toruń, 9-11 czerwca 2008 r.

Zawodowa przyszłość

- analiza Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych – prognoza do 2020 r.:
 - spadek zatrudnienia w sektorze rolniczym, górniczym, transportowym i paliwowym,
 - dynamiczny rozwój obszarów: informatyka, telekomunikacja, Internet i technologie informacyjne, biotechnologia, ochrona środowiska, elektroniczna bankowość i handel elektroniczny, ochrona zdrowia i opieka społeczna, informacja, kultura popularna i przemysł rozrywkowy, edukacja.

Zawody z tzw. pozytywnym trendem wzrostowym

Informatyka, telekomunikacja	Bio-technologia	Ochrona środowiska	Finanse, bankowość, handel	Ochrona zdrowia	Informacja, kultura	Edukacja
administrator systemów komputerowych	biotechnolog	automatyk	pracownik interaktywnej obsługi klienta w handlu	inżynier kliniczny	menedżer programów komputerowych	trener
specjalista od sieci komputerowych	bioinżynier genetyczny	inżynierów środowiska	pracownik elektronicznej obsługi klientów	koordynator badań klinicznych	specjalista ds. kultury firmy	specjalista edukacji wspomaganej komputerowo
programista	inżynier bioprosesowy	technolog recyklingu	handlowiec on-line	edukator zdrowia	telewykładowca	ekspert ds. technologii dydaktycznych
grafik komputerowy	biotechnolog farmaceutyczny	edukator ekologiczny	doradca inwestycyjny	specjalista ubezpieczeń zdrowotnych	specjalista do spraw marketingu społecznego	broker edukacji
analityk systemu	bioinżynier chemiczny	doradca ekologiczny	pracownik pakietów usług finansowych	terapeuta oddechowy	animator parków kultury	
doradca systemów komputerowych	specjalista klonowania	strażnik ochrony środowiska	pracownik ochrony elektronicznych kanałów dystrybucji produktów finansowych	pracownik medyczny opieki domowej	broker informacji	
twórca stron internetowych				inspektor farmaceutyczny		
dyrektor serwisów internetowych				pracownik medyczny opieki domowej		
specjalista do spraw kanału e-mail						
organizator pracy wirtualnej						

Nazwa zawodu

- w języku polskim: *broker informacji = infobroker*
- w języku angielskim:
 - częściej *information broker* niż *infobroker*,
 - inne określenia – *independent information professional, info-entrepreneur, information professional, knowledge broker, cyberian, freelance librarian, independent researcher, data dealer*,
- w języku niemieckim: *Information-Broker, Info-broker, Informationsmakler, Informationsvermittler*.

Przyczyny pojawienia się infobrokerów

- Na świecie:
 - zawód infobrokera pojawił się pod koniec lat '60-tych XX w. w Stanach Zjednoczonych,
 - specjalizacja bibliotekoznawstwa, rozwój technik transmisji informacji.
- W Polsce:
 - początek działalności infobrokerskiej koniec lat '90-tych,
 - przesunięcie pewnych akcentów współczesnej działalności informacyjnej,
 - ogólny wzrost rangi informacji,
 - wzrost potencjału intelektualnego organizacji,
 - lawinowo rosnące zasoby informacji sieciowej.

Definicja zawodu

- Infobroker to:
 - pośrednik między zasobami informacji, a ludźmi i instytucjami, którzy ich potrzebują,
 - osoba, która za opłatą wyszukuje i udostępnia informacje według ściśle określonego kryterium,
 - specjalista, który pomaga w interpretacji i opracowaniu informacji,
- Infobroker musi gwarantować, że udzielona przez niego informacja jest nie tylko relewantna w stosunku do zapytania, ale także wysokiej jakości (gwarantowana) - udzielając informacji jednocześnie akredytuje ją, firmuje swoim nazwiskiem, podobnie jak notariusz, autor książki czy broker giełdowy.
- W akredytacji informacji pomaga infobrokerowi zespół wielu specjalistów z odpowiadającej danemu tematowi dziedziny -> brokerzy informacji specjalizowanej.

Kwalifikacje infobrokera

■ Kompetencje i umiejętności:

- posiadanie wiedzy interdyscyplinarnej, w tym z zakresu bibliotekoznawstwa, metodologii nauki, epistemologii, informatyki, historii nauki, teorii zarządzania, socjologii i psychologii,
- orientacja w różnego typu źródłach informacji i systemach informacyjno-wyszukiwawczych,
- umiejętność formułowania i stosowania odpowiednich metod i strategii wyszukiwawczych,
- skuteczność pozyskiwania treści istotnych dla odbiorcy,
- umiejętność analizy, weryfikacji, opracowania i interpretacji informacji,
- znajomość języków obcych,
- biegła znajomość obsługi komputera,
- umiejętność szybkiego czytania i czytania ze zrozumieniem.

■ Predyspozycje osobowościowe:

- operatywność,
- systematyczność,
- skrupulatność,
- pewność siebie,
- mobilność i elastyczność,
- zdolności interpersonalne.

Obszary działalności infobrokera

■ Miejsce pracy:

- „wolny strzelec” – indywidualna działalność gospodarcza,
- agencja infobrokerska (PL-60),
- duże firmy – odrębne stanowisko.

■ Potencjalni odbiorcy usług infobrokerskich:

- organizacje biznesowe i przemysłowe,
- agendy rządowe i samorządowe,
- ośrodki innowacji i przedsiębiorczości,
- instytucje finansowe,
- firmy farmaceutyczne, medyczne,
- kancelarie prawne,
- administracja publiczna,
- oświata i ośrodki naukowe (naukowcy i studenci),
- firmy marketingowe, agencje reklamowe, wydawcy, publicyści, dziennikarze,
- klienci indywidualni.

Bibliotekarz vs. infobroker?

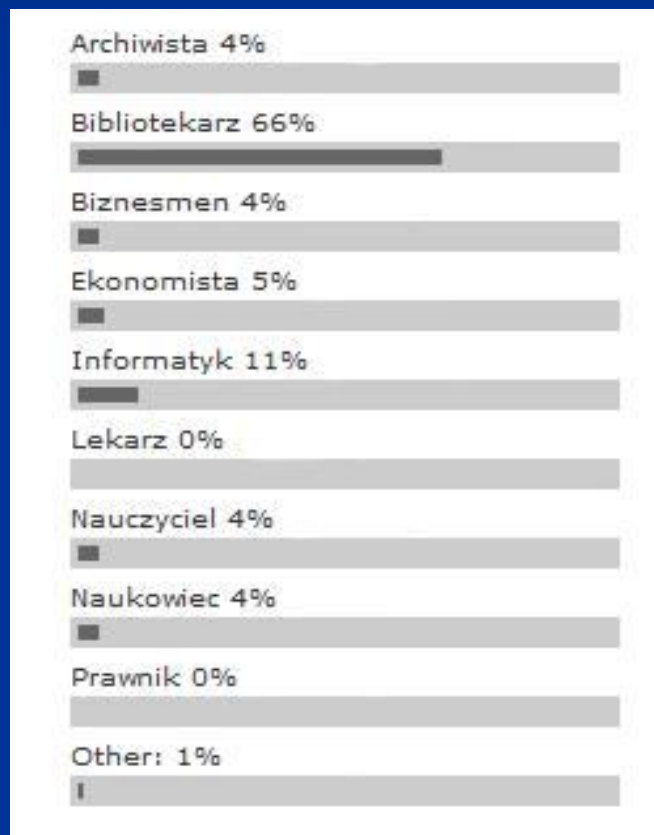
Kryteria	Bibliotekarz	Infobroker
Rejestr funkcji	<ul style="list-style-type: none"> ■ funkcje: informacyjna, edukacyjna, intelektualna, estetyczna, rozrywkowa, integracyjna, substytutowa, obywatelska, ■ gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie, ochrona dorobku dokumentalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ funkcja informacyjna, ■ wyszukiwanie i interpretacja informacji.
Komercjalizacja usług	<ul style="list-style-type: none"> ■ usługi bezpłatne, ■ sfera publiczna. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ odpłatność usług, ■ sektor prywatny.
Zakres przetwarzania informacji	<ul style="list-style-type: none"> ■ przetwarzanie o charakterze formalnym: odpowiednie wyrażanie informacji lub zmiana sposobu wyrażania 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przetwarzanie: ocena techniczna i analiza wartościująca, ■ dostarczanie informacji przetworzonej i oszacowanej -> przekształcanie informacji w zindywidualizowaną wiedzę.
Indywidualizacja i personalizacja usług	<ul style="list-style-type: none"> ■ zaspokajanie potrzeb informacyjnych zróżnicowanej grupy użytkowników, ■ dostarczanie informacji możliwej do wykorzystania przez wielu użytkowników. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ zaspokajanie zindywidualizowanych potrzeb informacyjnych konkretnych klientów z uwzględnieniemżądanego kontekstu.

Kandydaci do zawodu infobrokera

Bibliotekarz, biznesmen, informatyk?

Przedstawiciel jakiej profesji będzie najlepszym brokerem informacji?

(ankieta Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UH-P w Kielcach)

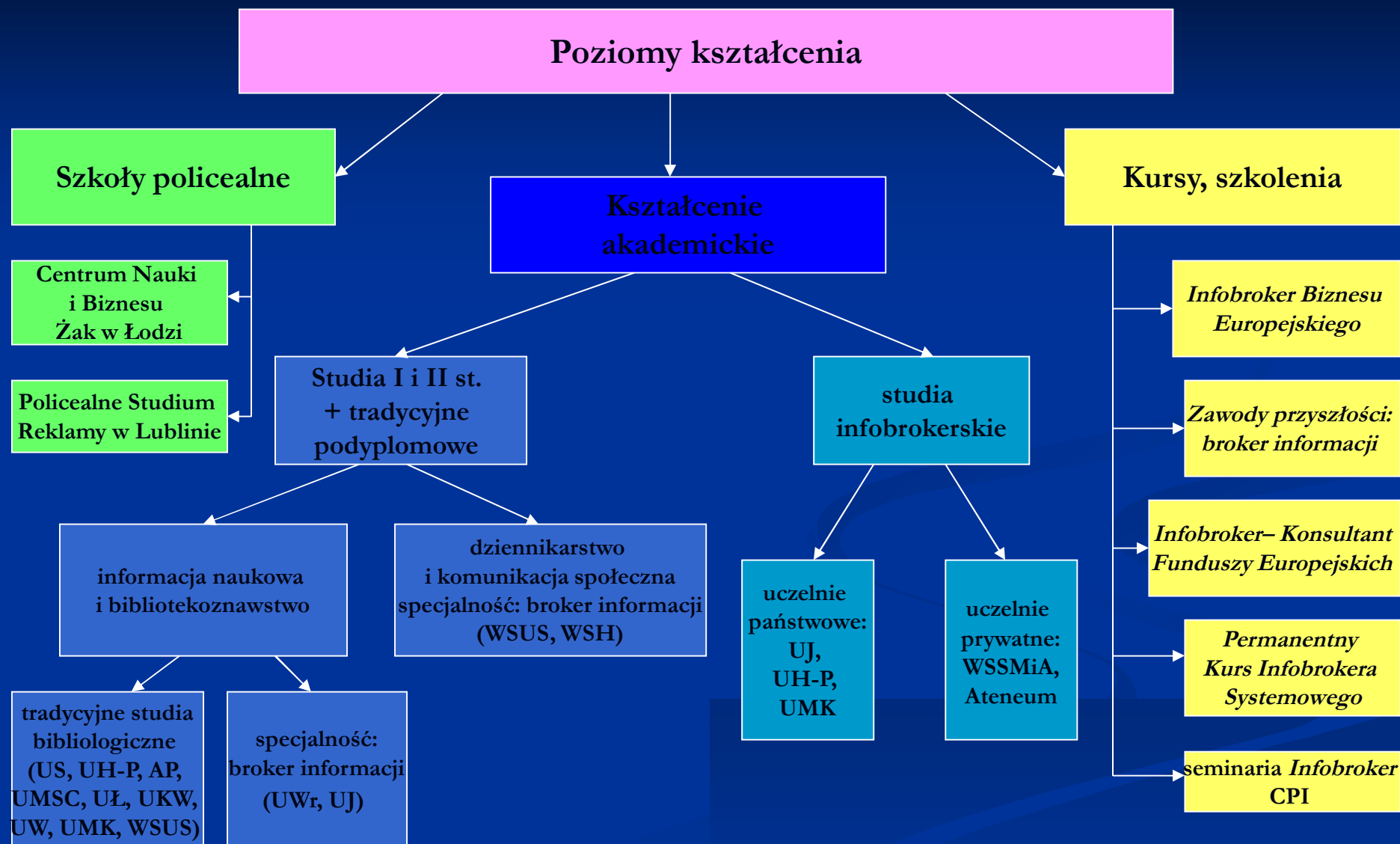

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych
Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność, Toruń, 9-11 czerwca 2008 r.

Merytoryczne podstawy do wykonywania zawodu infobrokera - atuty i słabości profesji informacyjnych

- konsekwencja wyodrębnienia się zawodu infobrokera ze środowiska bibliotekarskiego,
- wysokie kwalifikacje:
 - rozległa wiedza interdyscyplinarna,
 - bogate doświadczenie w zakresie udostępnia różnorodnych zasobów informacyjnych,
 - znajomość baz i serwisów informacyjnych,
 - umiejętność tworzenia zestawień tematycznych,
 - swoboda w posługiwaniu się komputerem i Siecią,
 - sprawności komunikacyjne,
 - erudycja.
- niedostatek umiejętności analitycznych i redakcyjnych,
- nieznajomość języków obcych,
- brak lub niewielkie doświadczenie w zakresie prowadzenia negocjacji handlowych i sprzedaży usług
- nieumiejętność formułowania dalekowzrocznych strategii rozwojowych,
- brak ciekawości świata, kreatywności i otwartości na zmiany.

Kształcenie infobrokerów w Polsce

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych
Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność, Toruń, 9-11 czerwca 2008 r.

Kształcenie policealne

■ Policealne Studium Reklamy w Lublinie:

- 2-letnia szkoła policealna, kształcenie w zakresie specjalności *technik informacji naukowej*,
- przedmioty: informacja naukowa, informatyka, języki informacyjne, bibliotekarstwo, języki obce i przedsiębiorczość,
- tryb nauki: zaoczny, koszt nauki: 800 zł/rok nauki.

■ Centrum Nauki i Biznesu Żak w Łodzi (filie w Białymstoku, Częstochowie, Poznaniu i Włocławku):

- jednoroczna szkoła policealna o specjalności *infobroker*,
- przedmioty: pracownia informatyki, informacja naukowa, klasyczne techniki wyszukiwania informacji-bibliotekarstwo, prawne problemy wyszukiwania informacji, psychologia z elementami informatyki.
- system nauki: zaoczny, koszt nauki: 759 zł/rok nauki.

Kształcenie akademickie: studia bibliologiczne

- Studia z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa (instytuty bibliologiczne, WSUS, studia I i II st. oraz podyplomowe):
 - nawet jeżeli formalnie termin *broker informacji* nie był używany, to kształcenie brokerów informacji odbywa się w niektórych Instytutach IINiB co najmniej od połowy lat 90. XX w., tzn. od wprowadzenia przedmiotów z zakresu: informacji biznesowej, europejskiej, prawnej, Internetu, oceny jakości informacji, itp.,
 - nowe standardy kształcenia: umiejętności interpersonalne, komunikacja społeczna a media, drukowane źródła informacji, elektroniczne źródła informacji, specjalistyczne źródła informacji, społeczeństwo informacji i wiedzy, informacja w biznesie, zarządzanie informacją i wiedzą w organizacjach, multimedia w komunikacji społecznej, narzędzia i metody wyszukiwania informacji, sieci komputerowe, narzędzia tworzenia baz danych, tworzenie serwisów WWW, wizualizacja i estetyka w systemach informacyjnych, architektura informacji, sieciowe systemy publikacji elektronicznych, systemy eksploracji struktur wiedzy, technologie kodowania XML w procesach informacyjnych, Open Source w zarządzaniu informacją, badanie użyteczności serwisów internetowych, komputerowe systemy zarządzania, intranety.

Kształcenie akademickie: studia bibliologiczne

- specjalizacja *broker informacji* (od roku akad. 2007/2008, UW r – poziom licencjacki, UJ – poziom magisterski, ca. 300 ha): broker informacji w społeczeństwie wiedzy, prawne i organizacyjne formy prowadzenia działalności infobrokerskiej, metody oceny jakości informacji, odbiorcy usług infobrokerskich, metody opracowania informacji, prezentacja informacji i edycja tekstu w środowisku elektronicznym, zarządzanie, narzędzia i organizacja pracy brokera informacji, wybrane zagadnienia ochrony własności intelektualnej, informacja z zakresu ochrony i promocji zdrowia, informacja gospodarcza i biznesowa, informacja europejska, informacja normalizacyjna i patentowa, informacja prawna i publiczna informacja o środowisku naturalnym, komercyjne serwisy informacyjne, projekt infobrokerski
- studia w IINiB:
 - stacjonarne - nieodpłatne,
 - niestacjonarne – odpłatne, koszt: 1.100 – 1.500 zł/semestr,
 - podyplomowe – odpłatne, 2-3 semestry, koszt: 1.100 – 1.400 zł/semestr.
- studia w WSUS:
 - stacjonarne licencjackie - odpłatne, koszt: 1.800 zł/semestr,
 - podyplomowe – odpłatne, koszt: 1.000 zł/semestr.

Kształcenie akademickie: studia dziennikarskie

■ Studia dziennikarskie:

- Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu i Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu (specjalizacja *infobroker* w ramach studiów licencjackich),
- „proponowany system i zakres kształcenia uwzględnia zmiany dokonujące się aktualnie w polskich i światowych strukturach informacji naukowej, poprzez co daje studentowi gwarancje uzyskania wysokich kwalifikacji, uznawanych nie tylko w kraju, ale i za granicą”,
- wiedza dot. systemów informacyjno–wyszukiwawczych, sposobów fachowego pozyskiwania i weryfikowania informacji, korzystania z elektronicznych baz danych i multiwyszukiwarek,
- zajęcia wykształcają umiejętność organizowania pracy zespołowej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
- studia płatne, czesne za rok nauki - 3.600 zł (WSUS) - 4.200 zł (WSH).

Kształcenie podyplomowe: studia infobrokerskie - oferta uczelni prywatnych

- Uczelnie prywatne (rok akad. 2006/2007):
 - Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki w Warszawie, Ateneum – Szkoła Wyższa w Gdańsku,
 - przedmioty: komunikacja, nauki społeczne i humanistyczne, metody pozyskiwania, przetwarzania i archiwizowania informacji, elementy prawa, marketing, public relations, praca w wirtualnych zespołach projektowych,
 - studia 2-semestralne, czesne za semestr: od 2.100 do 2.800 zł.

Kształcenie podyplomowe: studia infobrokerskie - oferta uczelni państwowych

- Uczelnie państwowe (rok akad. 2007/2008):
 - instytuty bibliologiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Kielcach,
 - przedmioty (łączna liczba godzin: Kraków – 260, Kielce – 248, Toruń – 200, dominująca forma: ćwiczenia i laboratoria):
 - blok 1: ogólny: filozofia informacji, nauka o informacji, specyfika zawodu info-brokera, użytkownik informacji, społeczeństwo wiedzy i informacji, ocena jakości informacji,
 - blok 2: źródła informacji: serwisy informacyjne online, informacja prawna, biznesowa, medyczna, patentowa, europejska, techniczna, drukowane i elektroniczne źródła informacji,

Kształcenie podyplomowe: studia infobrokerskie - oferta uczelni państwowych

- blok 3: narzędzia informatyczne i nowoczesne technologie w pracy infobrokera: systemy zarządzania bazami danych, tworzenie serwisów WWW, oprogramowanie komputerowe, grafika komputerowa, wizualizacja i estetyka informacji w systemach informacyjnych, badanie użyteczności serwisów WWW, zarządzanie informacją w repozytoriach OA, Open Source w zarządzaniu informacją, metody, techniki i narzędzia profesjonalnego wyszukiwania informacji, architektura informacji, technologia informacyjna w zarządzaniu informacją, Internet jako środowisko informacyjne, multimedia w systemie komunikacji, repozytoria cyfrowe, komercyjne serwisy informacyjne,
 - blok 4: prowadzenie firmy infobrokerskiej: prawo w działalności infobrokerskiej, podstawy przedsiębiorczości, reklama i public relations, statystyka, projektowanie i zarządzanie systemem informacyjnym w firmie infobrokerskiej.
- studia 2-semestralne, czesne za semestr: od 1.200 do 1.500 zł.

Kursy, szkolenia, warsztaty

- kurs *Infobroker Biznesu Europejskiego*, zorganizowany w 2004 r. przez Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Przemysłu,
- szkolenie on-line *Przyszłościowe zawody społeczeństwa informacyjnego: broker informacji*, przeprowadzone w 2006 r. przez Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny w ramach *Europejskiego Funduszu Społecznego*,
- 4-dniowe warsztaty *Infobroker – Konsultant Funduszy Europejskich*, przygotowane w 2007 r. przez Instytut Biznesu w Kaliszu, przygotowujące do pracy w charakterze specjalisty od wyszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji na temat dotacji europejskich,
- seminaria z cyklu *Infobroker*, organizowane od 2006 r. coroczne przez Centrum Promocji Informatyki w Warszawie,
- *Permanentny Kurs Infobrokera Systemowego*, uruchomiony na przełomie 2007/2008 r. przez Ogólnopolską Inicjatywę Infobrokerów Systemowych w Warszawie.

Oferta dydaktyczna a potrzeby rynku

- różne poziomy – oferta dydaktyczna zbliżona (zagadnienia ogólne z zakresu nauki o informacji, zarządzania, prawa, komunikacji społecznej,, nowoczesnych technologii i ich zastosowań + wyszukiwanie informacji w różnorodnych źródłach i zasobach informacyjnych z wykorzystaniem narzędzi informatycznych),
- zbyt mało uwagi poświęca się analizie i interpretacji informacji, procesom jej akredytacji, public relations, nauce prowadzenia rozmów handlowych i sprzedaży usług, przygotowywaniu profesjonalnych raportów, sztuce pozyskiwania klientów,
- kompetencje nabywane w ramach istniejącej oferty kształcenia uznać można obecnie za wystarczające do wykonywania zawodu infobrokera.

Oferta dydaktyczna a potrzeby rynku

- wynika to ze specyfiki sektora obsługiwanego przez polskie agencje infobrokerskie i charakteru zleceń im powierzanych:
 - klienci krajowych infobrokerów: przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorstw, branż biznesowych i przemysłowych, ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, instytucji finansowych i firm marketingowych,
 - typy zleceń: wyszukiwanie informacji biznesowej, patentowej, europejskiej w Internecie, przygotowywanie przeglądów literatury i prasy, sporządzanie bibliografii, monitoring mediów, monitoring dokumentacji gospodarczej, biuletynów przetargowych, wyszukiwanie i analiza ofert targowych, tworzenie baz danych, sporządzanie zestawień ofert dostępnych na rynku, badania rynkowe (satysfakcja klienta, analiza konkurencji, produktów i rynków).

Przyszłość

- nieunikniona specjalizacja (trudniejsze zlecenia, bardziej zaawansowane technologie, jeszcze większa specjalizacja, konkurencja na rynku usług infobrokerskich),
- wiele bardziej niż obecnie na oczekiwania i zaufanie potencjalnego klienta wpływać będą doświadczenie i wiedza specjalistyczna infobrokera,
- rodzaj odbiorcy informacji będzie nadal determinować rodzaj wyszukiwanych informacji,
- jedno nie zmieni się na pewno: konieczność pogłębiania umiejętności, stałego kontaktu z zasobami wiedzy, poszerzania znajomości wciąż nowych narzędzi wyszukiwawczych i utrzymywania stałych kontaktów ze środowiskiem infobrokerskim.

Dziękuję za uwagę

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych

Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność

Toruń, 9-11 czerwca 2008 r.